

AXEL CHRISTIANI

24. AUGUST 1881—3. MAJ 1930

AF

O. HELMS

Med Axel Christiani er gaaet bort en Mand, der taltes blandt vor Forenings Stiftere og var Medlem af dens Bestyrelse gennem adskillige Aar. I de sidste 17 Aar af sit Liv havde han været bosat i Norge (Oslo), og de fleste nuværende Medlemmer kendte ham vel kun af Navn. Anderledes i Foreningens første Aar, da han ivrigt og utrætteligt virkede som dens Sekretær og tog Del i alle Møder og Udflugter. Sin Kærlighed til Foreningen bevarede han stedse, og ofte, naar jeg i de senere Aar var sammen med ham, faldt Talen paa Livet i Foreningen i dens første Tider. Var der forholdsvis faa af Medlemmerne, der nu kendte Axel Christiani, var der sikkert færre, der vidste, at han var en i sjælden Grad kundskabsrig og belæst Ornitholog.

De ydre Omrids af hans Liv er snart givne. Han var født paa Gaarden Stensmark ved Grenaa, som hans Fader havde i Forpagtning, og her vaagnede allerede hans Interesse for Fugle. I 1906 tog han Eksamen som Maskiningeniør ved polyteknisk Lærestalt og havde derefter i København forskellige Stillinger dels i dels uden for sit egentlige Fag. I 1913 drog han til Norge som Ingeniør ved Norsk-engelsk Mineralolieaktieselskab (Shell) og blev i 1915 Direktør for Selskabets norske Afdeling, som under hans dygtige og energiske Ledelse tog et mægtigt Opsving. Han beklædte denne Plads ved sin Død, men havde iøvrigt besluttet sig til af Helbredshensyn at trække sig tilbage i indeværende Efteraar og havde allerede købt et Hus i Nordsjælland, hvor det var hans Agt at bo.

Christianis Interesse for Ornithologi spændte ikke blot over et enkelt Omraade; han var en ivrig Iagttager af Fuglelivet i Naturen, han havde tilvejebragt en stor Samling af Fugleskind,

og endelig havde han samlet et stort, ornithologisk Bibliothek. For Jagttagelser af Fugle i det fri var han fra sine yngste Dage og hele Livet igennem stærkt interesseret. I sine Studieaar i København færdedes han meget paa Udflugter med E. Lehn Schiøler, i hvis Forretning han en Tid var ansat; senere var, foruden hans yngre Broder, R. H. Stamm hans hyppigste Led-sager. Lejlighedsvis foretog han senere Ture omkring i Danmark i ornithologisk Øjemed, bl. a. til Nordjylland, Manø og Tipperne. Den norske Fuglefauna lærte han at kende ved sine mange Rejser omkring i dette Land fra Nord til Syd, Rejser, der ganske vist oftest skete i Forretningsøjemed, idet Selskabet havde Underafdelinger over hele Landet, men Fritiden paa Rejserne anvendte han altid til Jagttagelser af Fugle. En ornithologisk Rejse til Finmarken, som han havde planlagt i flere Aar, foretog han faa Aar før sin Død og var meget optaget af, hvad han havde set og erhvervet af Fugle paa denne Tur. I Vinteren 1928—29 fik han opfyldt et længe næret Ønske om at se det tropiske Fugleliv, idet han foretog en Rejse til Argentina; han havde her megen Glæde af, hvad han saa, men Sygdom havde allerede da berøvet ham noget af hans Arbejdskraft, saa de ornithologiske Studier blev ikke til det, han sikkert havde tænkt sig.

Allerede fra Ungdommen havde Christiani ivrigt samlet Fugleskind med tilhørende Skeletter, og han vedblev stedse hermed, saa at hans Samling efterhaanden talte op imod 4000 Skind, mest danske, men ogsaa en Del norske. Desuden havde han en ret stor Samling af siamesiske Fugle, efter det svenske Riksmuseums utvivlsomt Nordens største; Oprindelsen til den stammede fra Skind, som en af hans Brødre, Olaf Christiani havde hjembragt, men Samlingen blev stadig forøget. Christiani syslede meget med sin Fuglesamling, bestemte, etiketterede og ordnede den. Racespørgsmaal interesserede ham stærkt; han mente bl. a. at kunne paavise, at de danske Urhøns dannede en egen Race, men der fremkom aldrig noget fra hans Haand derom. Den Fuglegruppe, der særlig optog ham, var Piberne, Slægten *Anthus*, og fra hele Kloden havde han skaffet sig Skind af disse og forberedt et større Arbejde om dem. Det var ham en stor Skuffelse, at Hartert ikke vilde anerkende den af ham opstillede Race, den vestnorske Skærpiber, som han havde benævnt efter Schiøler, og dette i Forbindelse med andre Forhold

og vistnok ikke mindst hans store Optagethed af Forretnings-sager bevirkede, at han i al Fald foreløbig henlagde Arbejdet, saa at det aldrig kom frem; blandt hans Efterladenskaber findes kun Brudstykker deraf.

Under et Ophold paa Vardø paa en Forretningsrejse opdagede han tilfældig, at der i et Jordlag, som brugtes til Opfyldningsmateriale ved et Vejarbejde, fandtes en Mængde Fugleknogler, hvorimellem han erkendte Gejrfugleknogler; dette gav Anledning til de to her i Tidsskriftet fremkomne Artikler om de der fundne Gejrfugleknogler. En vis Tilbageholdenhed og en ret stærk Selvkritik gjorde, at hans ornithologiske Arbejder blev saa faa i Tal.

Det var et betydeligt ornithologisk Bibliothek, Christiani efterhaanden havde samlet sig, et af de største, der nogensinde har været i dansk Eje. Hovedstammen i det bestaar af dansk ornithologisk Litteratur, hvorpaa han havde ofret meget, og hvoraf det var lykkedes ham at faa en særdeles fyldig Samling af Bøger og af Særtryk. Men foruden de danske Værker findes i hans Bibliothek talrige andre, tildels kostbare Arbejder og Tidsskrift-rækker. Han gav sig meget af med sine Bøger, som han alle havde læst i de lange Vinteraftener, som han saa at sige altid tilbragte i sit Hjem, beskæftiget med sine Bøger og Fugleskind. Medens hans Samling af Fugleskind og Skeletter efter hans Bestemmelse som Gave tilfalder Zoologisk Museum, vil hans Bibliothek blive udbudt til Salg herhjemme.

Af Ydre var Christiani let kendelig, en smuk og kraftig Skikkelse, stærk og udholdende, indtil Sygdommen knækkede ham. Han var en velvillig og afholdt Chef over for de mange Mennesker, han havde med at gøre, en trofast Ven over for dem, der stod ham nær; hans Sind var oftest muntert og fornøjet, at færdes sammen med ham var en Glæde. Hans Virksomhed medførte, at han kom i Forbindelse med mange Mennesker, men ellers søgte han ikke meget Selskab med andre end sin Familie og nogle faa Venner. Blandt danske Ornithologer var R. H. Stamm og O. Helms dem, der stod ham nærmest; til Schiøler havde Forholdet i nogle Aar været afbrudt, men det kom kort før Schiølers Død til et sidste, hjerteligt Møde imellem dem. Af norske Ornithologer var det særlig Schaanning og Løvenskjold, han stod i Forbindelse med.

I de sidste Par Aar var Christianis Helbred mindre godt, idet

en snigende Nyrebetændelse tog stærkt paa hans Kræfter og Arbejdsevne. Et Ophold i Foraaret 1929 paa Kuranstalten »Montebello« hjalp ham for en Tid godt tilrette, og han passede stadig sin Virksomhed. I Januar 1930 havde han nogle mindre Anfald af Hjerneblødning, hvis Betydning han næppe selv var helt klar over. Han tænkte dog paa at deltage i den ornithologiske Kongres i Amsterdam, og vi havde korresponderet saavel herom som om det Besøg, jeg skulde aflægge ham i August, saaledes som det var sket i mange, foregaaende Aar. Den 3. Maj havde han som sædvanlig været inde paa Selskabets Kontor og arbejdede derpaa om Eftermiddagen i sin Have, som han var meget interesseret for. Da han hen imod Aften gik ind i sin Bolig, faldt han om og døde uden at være kommen til Bevidsthed; en Hjerneblødning havde gjort Ende paa hans Liv.

EN VANDREFALKEREDE

AF

BERNT LØPPENTHIN

Vandrefalken, *Falco p. peregrinus* Tunst., yngler atter paa Bornholm; den 19. Maj 1930 lykkedes det mig at finde dens Rede paa en stejl Klippevæg i Almindingen.

Fundet blev gjort en Graavejrsdag hen paa Eftermiddagen, medens jeg gik igennem Skoven og aldeles ikke havde denne pilsnare Rovfugl i mine Tanker; pludselig paakaldte da et Par korte, hæse Rovfugleskrig sig min absolute Opmærksomhed, og i susende Fart kom to anselige Fugle med spidse Vinger farende imod hinanden. Den mindste af dem var belæst med et Bytte, som kastedes til den anden, større Fugl, og derefter forsvandt de begge lige saa pludseligt, som de var kommet. Hele Skuespillet havde kun varet faa Sekunder, og alt var atter stille.

Der var næppe nogen Tvivl mulig om, at Vandrefalken atter havde taget sin gamle Yngleplads i Ekkodalen i Besiddelse.

I største Hast gjorde jeg mig klar til at søge efter Reden, som jeg først mente skulde findes i nogle høje Graner et godt Stykke fra den Plads, hvor jeg just opholdt mig, men Hunnen